

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΤΟ ΕΝ ΒΕΡΝΗ, ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ
ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΒΙΟΜΗΧΑΝΙΣΕΩΣ

Ὑπὸ κ. Β. ΜΠΑΖΑ

Αὐτὸ ἦταν τὸ θέμα τοῦ 17ου Διεθνοῦς Συνεδρίου ψυχικῆς Ὑγείας, ποῦ ἔλαβε χώραν ἀπὸ τὶς 3 ἕως τὶς 7 Αὐγούστου 1964 στὴ Βέρνη τῆς Ἑλβετίας καὶ ὀργανώθηκε ἀπὸ τὴν Παγκόσμιον Ὁμοσπονδίαν Ψυχικῆς Ὑγείας. Ὁ γράφων εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸ παρακολουθήσῃ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων καὶ τῆς Ἑταιρείας μας καὶ ἠσθάνθη ἐξαιρετικὴ ἱκανοποίησιν ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας διὰ τὸ ἔτος 1963—64 ἦταν ὁ ἔγκριτος Καθηγητὴς κ. Γερ. Ἀλιβιζᾶτος, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι καὶ ὁ ἴδιος ἦτο μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν καὶ ἀνεκοίνωσε τὰ ἀποτελέσματα ἐρεῦνης, ἡ ὁποία διεξήχθη ἐν Ἑλλάδι μεταξὺ ἐργατῶν δώδεκα βιομηχανιῶν.

Σκοπὸς τῆς ἐρεῦνης ἦτο νὰ διαπιστωθῇ τὸ ποσοστὸν τῶν νευρώσεων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν βιομηχανίας, καθὼς καὶ τὰ κυριώτερα αἰτία προκλήσεώς των.

Τὰ ἀποτελέσματά της θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸ εἰδικὸν τεῦχος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκδοθῇ προσεχῶς ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδίαν. Καὶ στὴ χώρα μας, ὅπως ἀπεδείχθη, καθὼς καὶ σὲ ἄλλες χώρες, ὑπάρχουν νευρώσεις σὲ ἀρκετὴ ἀναλογία ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων. Ἀπὸ ἀπόψεως αἰτίων πρῶτα ἔρχονται τὰ οἰκογενειακά, ἐνῶ τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἐργασίαν καταλαμβάνουν τὴν δευτέραν θέσιν. Ἀπὸ ἀπόψεως δὲ οἰκογενειακῆς καταστάσεως καὶ φύλου, ὑπερισχύουν αἱ ἄγαμοὶ γυναῖκες καὶ ἔγγαμοὶ ἄνδρες.

Ἡ ἐκλογὴ πρὸς μελέτην ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου τοῦ θέματος «ἐκβιομηχάνισις καὶ ψυχικὴ ὑγεία», δείχνει τὴ μεγάλη σημασίαν, ἡ ὁποία ἀποδίδεται σήμερα διεθνῶς στὴν ἐκβιομηχάνισιν, ὡς ἐπηρεάζουσα τὴν ψυχικὴν ὑγείαν τῶν ἐργαζομένων. Ὅσο καὶ ἂν ἀμφιβάλῃ κανεὶς περὶ αὐτοῦ, εὐκολὰ θὰ πεισθῇ ἂν ἀσχοληθῇ λίγο καὶ ἀναλύσῃ μερικὰ γεγονότα σχετιζόμενα μὲ τὴν ἐκβιομηχάνισιν, δηλ. τὴν διάδοσιν τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μηχανῆς σὲ παντὸς εἶδους ἐργασίαν καὶ μεταποίησιν πρώτων ὑλῶν, μὲ σκοπὸν τὴν μεγαλύτερη παραγωγὴν καὶ φθηνότερον κόστος καὶ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ τρόπου ζωῆς, ἰδίως τῶν ἐξ ἀγροτικῶν περιοχῶν προερχομένων ἐργατῶν. Διότι, ἐνῶ ἡ ἐξέλιξις τῆς ἐκβιομηχανίσεως εἶναι ἀλματώδης, ἡ κοινωνικὴ πρόνοια δὲν ἔχει ἐξελιχθῆ ἀναλόγως, ὥστε νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ προσαρμοσθοῦν εἰς τὸν νέον τρόπον ζωῆς τῶν πολυπλόκων κοινωνιῶν. Βεβαίως, μὲ τὸ φθηνὸν κόστος ὅλος ὁ κόσμος καὶ ὁ ἐργάτης ἐπίσης, θὰ μπορῇ νὰ ἀγοράσῃ τὰ φθηνὰ βιομηχανικὰ προϊόντα ἀλλὰ καὶ τὰ ἀγροτικά, τὰ ὁποῖα νῦξήθησαν μὲ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς μηχανῆς. Ὁ σκοπὸς εἶναι ἱερός, τὰ μέσα δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀβλαβῆ, ὅπως προσ-

φάτως είπε άμερικανός ψυχίατρος, και ό σημερινός άνθρωπος ζή υπό την σκιάν τής μηχανής και δέν έχει άδικο. Παντού αντιμετώπιζει κανείς τή μηχανή, στο σπίτι, στο δρόμο, στην εργασία, στον άέρα, στη θάλασσα και νοιώθει τήν ευεργετική της αλλά και τή βλαβερή της επίδραση.

Συγκεκριμένα στη βιομηχανία, ό διαρκώς αυξανόμενος αυτόματισμός και ή μονοτονία τής εργασίας επηρεάζουν τήν ψυχική υγεία του εργαζομένου. Ό εργατής έτσι κουράζεται περισσότερο διανοητικά και ψυχικά από τήν προσεκτική παρακολούθηση τής αυτόμάτου μηχανής. Έχει όμως τó κέρδος ότι κουράζεται σωματικά λιγώτερο, διότι τó μεγαλύτερο μέρος τής μυϊκής εργασίας έκτελείται από τή μηχανή. Η συνεχής εργασία των μηχανών όλόκληρο τó 24ωρο έχει κι' αυτή έμμεσα τήν επίδρασή της, γιατί ή άλλαγή βάρδιας κάθε εβδομάδα ανατρέπει τις συνήθειες και συνθήκες ζωής του εργατού και τού στερεί ώρισμένες κοινωνικές δραστηριότητες. Αυτό όμως γίνεται για να αυξηθί ή παραγωγή και να μειωθί τó παραγωγικό κόστος, ώστε να βελτιωθί τó βιοτικό επίπεδο. Η εργασία τής γυναίκος στη βιομηχανία, ιδίως τής μητέρας, που θηλάζει ή έχει νήπιο, τής δημιουργεί άγχος όταν αναγκάζεται να τó εμπιστευθί στο μεγαλύτερο παιδί της ή στη γειτόνισσα. Οι άνθρωπινες σχέσεις μέσα στο εργοστάσιο, που εξαρτώνται τόσο από τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες όσο και από τόν χαρακτήρα των ανθρώπων, που εργάζονται στην ίδια ομάδα, παίζουν σπουδαίο ρόλο στη διατήρηση τής ψυχικής υγείας. Στην περίπτωση αυτή τόν κύριο μοχλό άποτελεί ό εργοδηγός, ό όποιος πρέπει να είναι πεπειραμένος, να είναι παραδεκτός από τούς εργατες και να ξέρη να συμπεριφέρεται αναλόγως. Βέβαια, ή διατήρηση καλών σχέσεων εξαρτάται από όλους, εργατες και προϊσταμένους. Σήμερα δέ πιστεύεται ότι, όλοι όσοι εργαζόμαστε στην βιομηχανία έχουμε ανάγκη εκπαίδεúσεως στον τομέα των ανθρωπίνων σχέσεων. Σκοπός μας πρέπει να είναι να διατηρηθί ό άνθρωπος υγιής. Και υγεία δέν είναι ή έλλειψις άρρώστειας ή σωματικής αναπηρίας, αλλά και ή πλήρης ψυχική ευεξία. Γιατί δέν ύπάρχει άρρώστεια σωματική που να μήν επηρεάζεται από τήν ψυχική κατάσταση και αντίστροφως.

Τό Συνέδριο που αναφέραμε απέβλεπε στο να δοθί ιδιαίτερη προσοχή στον άνθρωπινο παράγοντα και όχι μόνο στις μηχανές. Γιατί αυτός είναι που θα κινήση τις μηχανές και θα επιτύχη τήν παραγωγή.

Τό πρόβλημα είναι τεράστιο και γι' αυτό συστηματικά αντιμετώπιζεται απ' όλα τά βιομηχανικά ή υπό ανάπτυξιν κράτη. Τό αντιμετώπιζει και ή Έλλάς, που άλματωδώς εξελίσσεται στη βιομηχανία. Ίσως ως τώρα να έδωσε μεγαλύτερα έμφαση στον μηχανικό εξοπλισμό και στα συστήματα εργασίας εις βάρος του ανθρωπίνου παράγοντος. Έχουμε όμως ένθαρρυντικά σημεία ότι ήδη άρχισε ή φροντίς και για τόν άνθρωπο. Αυτό δέν σημαίνει ότι πρέπει να τά περιμένη κανείς όλα από τούς άλλους. Όλοι μαζί και ό καθένας χωριστά, ανάλογα με τή δυνατότητά του, πρέπει να ενεργήση καταλλήλως και να συνεργασθί με τούς άλλους δια τήν δημιουργία ένός ευχαρίστου περιβάλλοντος εργασίας, ώστε να προστατεύση τήν ψυχικήν του υγεία από τήν επίδραση τής εξελισσομένης έκβιομηχανίσεως.